

Βρυξέλλες, 5.6.2018  
COM(2018) 304 final/2

**CORRIGENDUM**

This document corrects COM(2018)304 final of 18.5.2018.

Cover page was still in English.

Concerns only the Greek version.

The text should read as follows:

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ  
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**σχετικά με την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων  
κρίσεων**

## 1. ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΓΙΑ ΑΣΦΑΛΗ, ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΕΤΑΜΕΝΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ

Στο θεματολόγιο του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη, ιδίως στον στόχο 4<sup>1</sup>, αναγνωρίζεται η σημασία της ποιοτικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ως βασικού θεμελίου για την αντιμετώπιση των μεγάλων παγκόσμιων προκλήσεων. Το 2016, η σημασία αυτή αναγνωρίστηκε στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ανθρωπιστικής Διάσκεψης Κορυφής με τη δρομολόγηση της πλατφόρμας Education Cannot Wait (η εκπαίδευση δεν μπορεί να περιμένει)<sup>2</sup> με στόχο την αναδιאμόρφωση της παροχής εκπαίδευσης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων.

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση αναγνωρίζεται από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης<sup>3</sup> που απευθύνεται στα θεσμικά όργανα της ΕΕ καθώς και στα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ. Είναι ένα δικαίωμα σημαντικό για την ειρηνική κοινωνική ανάπτυξη<sup>4</sup>, την οικονομική μεγέθυνση και την πλήρη ανάπτυξη των ατομικών ικανοτήτων. Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση αναθέτει ρητά στην ΕΕ την υποχρέωση να προωθεί την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού<sup>5</sup>. Το δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση είναι η πρώτη αρχή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων<sup>6</sup>. Τα παιδιά έχουν ξεχωριστή θέση στην εξωτερική δράση της ΕΕ, που στηρίζεται στα δικαιώματα των παιδιών<sup>7</sup> και επιβεβαιώνει ότι «η πρόοδος της κατάστασης των παιδιών είναι βασική για την πρόληψη της κρατικής αστάθειας και την εξασφάλιση μακροπρόθεσμης βιώσιμης ανάπτυξης, κοινωνικής συνοχής, σταθερότητας και ασφάλειας σε εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο»<sup>8</sup>.

Ωστόσο, η πραγματικότητα είναι ότι εκατομμύρια παιδιά στερούνται την πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση εξαιτίας των ολοένα και πιο παρατεταμένων συγκρούσεων, των αναγκαστικών εκτοπισμών, της βίας, της κλιματικής αλλαγής και των καταστροφών. Τα φαινόμενα αυτά αφήνουν στο πέρασμά τους ανεκπαίδευτες, **χαμένες γενιές** και είναι η αιτία που πολλοί άνθρωποι επιχειρούν ένα επικίνδυνο ταξίδι προς την Ευρώπη<sup>9</sup> και άλλες περιοχές του κόσμου, γεγονός που επηρεάζει τη σταθερότητα και την ανάπτυξή τους.

Τα μισά παιδιά που βρίσκονται εκτός εκπαιδευτικού συστήματος παγκοσμίως ζουν σε περιβάλλοντα που πλήττονται από κρίσεις και συγκρούσεις και σχεδόν το ήμισυ των προσφύγων ηλικίας δημοτικού δεν πηγαίνουν σχολείο. Η κατάσταση αυτή υποχρεώνει την ΕΕ να αντιδράσει χρησιμοποιώντας όλο το φάσμα των μέσων και προσεγγίσεων που

<sup>1</sup> Διασφάλιση χωρίς αποκλεισμούς και ισότιμης ποιοτικής εκπαίδευσης και προώθηση των ευκαιριών δια βίου μάθησης για όλους

<sup>2</sup> <http://www.educationcannotwait.org/>

<sup>3</sup> Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 14. ΕΕ C 326 της 26.10.2012 σ. 391-407· Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, 20 Νοεμβρίου 1989, Ηνωμένα Έθνη, σειρά Συνθηκών, τόμος 1577

<sup>4</sup> Συνολική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας που παρουσίασε η Ύπατη Εκπρόσωπος/Αντιπρόεδρος της Επιτροπής τον Ιούνιο του 2016 [https://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/pages/files/eugs\\_review\\_web\\_13.pdf](https://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/pages/files/eugs_review_web_13.pdf)

<sup>5</sup> Το άρθρο 3 παράγραφος 3 δεύτερο εδάφιο και το άρθρο 3 παράγραφος 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) αναγνωρίζουν ρητά τη δέσμευση της ΕΕ να προωθεί την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού στην εσωτερική και την εξωτερική δράση της ΕΕ.

<sup>6</sup> Ανακοίνωση της Επιτροπής για τη «Δημιουργία ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων», COM(2017) 250

<sup>7</sup> Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο το 2017.

<sup>8</sup> COM(2008) 55 και κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο το 2017.

<sup>9</sup> COM(2017) 211 Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο: Η προστασία των παιδιών-μεταναστών

διαθέτει. Η ΕΕ έχει κατά τα τελευταία έτη **αυξήσει σημαντικά την υποστήριξή της** για την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων σε ολόκληρο τον κόσμο, αναγνωρίζοντας ότι η εκπαίδευση είναι διαχρονικά ο πλέον υποχρηματοδοτούμενος τομέας σε περιπτώσεις κρίσεων, αφού αντιστοιχεί σε λιγότερο από το 3 % της συνολικής χρηματοδότησης για ανθρωπιστική βοήθεια<sup>10</sup>. Η ΕΕ αύξησε τη χρηματοδότηση για την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων από το 1 τοις εκατό της χορηγούμενης ανθρωπιστικής βοήθειας το 2015, στο 8 τοις εκατό το 2018, με στόχο να φθάσει το 10 τοις εκατό το 2019. Μεγάλο μέρος της διμερούς αναπτυξιακής βοήθειας στον τομέα της εκπαίδευσης για την περίοδο 2014-2020 διατίθεται σε ευάλωτες και πληγείσες από την κρίση χώρες. Η ΕΕ είναι από τους μεγαλύτερους χορηγούς βοήθειας στον τομέα της εκπαίδευσης ανταποκρινόμενη στην περιφερειακή κρίση στη Συρία, και παρέχει σημαντική πολυμερή χρηματοδότηση σε παγκόσμιες πρωτοβουλίες που αφορούν εκπαιδευτικές ανάγκες σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων<sup>11</sup>.

**Η τρέχουσα βοήθεια της ΕΕ** για την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων καλύπτει όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, σε συνεργασία με κυβερνήσεις, οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, μη κυβερνητικές οργανώσεις, την κοινωνία των πολιτών, φορείς του ιδιωτικού τομέα, την Παγκόσμια Σύμπραξη για την Εκπαίδευση, καθώς και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς. Η διμερής στήριξη και ο πολιτικός διάλογος με τις κυβερνήσεις συνοδεύεται από σειρά πρωτοβουλιών για να μετριαστεί η διακοπή της εκπαίδευσης ανά τον κόσμο, οι οποίες εκτείνονται από τη δημιουργία προσωρινών χώρων μάθησης έως την ανάπτυξη εξ αποστάσεως εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τα παιδιά που δεν μπορούν να μεταβαίνουν στις σχολικές εγκαταστάσεις. Για παράδειγμα, η ΕΕ ανταποκρίθηκε στις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών της Συρίας από κάθε άποψη, με χρηματοδότηση της διμερούς ανάπτυξης, χορήγηση ανθρωπιστικής βοήθειας, μέσω του Περιφερειακού Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης, και μέσω της Διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία.

Κατά τα τελευταία έτη, οι επιτόπιες ανάγκες έχουν αυξηθεί σημαντικά και έχουν εμφανιστεί νέες προκλήσεις. Μολονότι οι ανάγκες υπερβαίνουν τους πόρους που μπορεί να διαθέσει, η ΕΕ μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο βελτιώνοντας την ανταπόκρισή της, με έμφαση **στην προσέγγιση των ατόμων που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη στήριξης**<sup>12</sup>, καθώς και στην κινητοποίηση παγκόσμιας στήριξης για την ανάληψη περαιτέρω δράσης.

Η παρούσα ανακοίνωση προτείνει λοιπόν ένα επικαιροποιημένο πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για την αντιμετώπιση, μέσω της εξωτερικής δράσης της ΕΕ, των αυξανόμενων προκλήσεων στον τομέα της εκπαίδευσης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων εκτός της ΕΕ. Προτείνει μια προσέγγιση που ενισχύει την αμοιβαία ευθύνη μεταξύ των σχετικών εξωτερικών μέσων της ΕΕ για να αντιμετωπιστούν οι εκπαιδευτικές ανάγκες σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων μέσω της ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας, βάσει **συντονισμένης, συμπληρωματικής και πολιτικής δράσης** («προσέγγιση

<sup>10</sup> «Παγκόσμια έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης» της UNESCO (2016) Η βοήθεια για την εκπαίδευση παραμένει στάσιμη, με αποτέλεσμα να τίθενται σε κίνδυνο οι παγκόσμιοι στόχοι και η «Παγκόσμια έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης» της UNESCO (2017) Λογοδοσία στον τομέα της εκπαίδευσης: τήρηση των δεσμευσεών μας

<sup>11</sup> Η ΕΕ, μέσω της αναπτυξιακής της βοήθειας, διέθεσε 475 εκατ. EUR στην Παγκόσμια Σύμπραξη για την Εκπαίδευση και συνεισφέρει 16 εκατ. EUR στην πλατφόρμα «Η εκπαίδευση δεν μπορεί να περιμένει» την περίοδο 2018-2020, και, μέσω της ανθρωπιστικής της βοήθειας, 1 εκατ. EUR στην Ομάδα για την Παγκόσμια Εκπαίδευση την περίοδο 2018-2019.

<sup>12</sup> Βλ. τμήμα 3.2 για τη χορήγηση ενίσχυσης κατά προτεραιότητα στα άτομα που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη.

βάσει συσχετισμού μεταξύ ανθρωπιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας»<sup>13</sup>). Λαμβάνει επίσης υπόψη νέες και αναδυόμενες προτεραιότητες, όπως οι συνέπειες της βίας στην εκπαίδευση.

Η αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών αναγκών σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων απαιτεί ολιστική προσέγγιση. Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει τον **τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται η Επιτροπή την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων** στην ευρύτερή του έννοια, ο οποίος βασίζεται σε μια στρατηγική και ολοκληρωμένη προσέγγιση που προωθεί ασφαλείς, πολυδεκτικές και ποιοτικές ευκαιρίες μάθησης για όλους. Η εκπαίδευση περιλαμβάνει τη δια βίου μάθηση, καθώς και την παροχή τυπικής και μη τυπικής διδασκαλίας<sup>14</sup> στα καθορισμένα επίπεδα των εκπαιδευτικών συστημάτων, που περιλαμβάνουν προσχολική, πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, μεταδευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση (συμπεριλαμβανομένης της τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης, της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και άλλων μορφών ανάπτυξης δεξιοτήτων).

Η προσέγγιση της Επιτροπής όσον αφορά την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων καλύπτει αιφνίδιες και αργά εξελισσόμενες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, συγκρούσεις, καταστάσεις βίας, αναγκαστική εκτόπιση, καταστροφές (ανθρωπογενείς και φυσικές) και καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας, παρατεταμένες και επαναλαμβανόμενες κρίσεις, ή οποιοδήποτε συνδυασμό αυτών των φαινομένων. Η προσέγγιση αυτή, στόχος της οποίας είναι η στήριξη της συνεχούς εκπαίδευσης, λειτουργεί βάσει του συσχετισμού μεταξύ της ανθρωπιστικής και της αναπτυξιακής βοήθειας με σκοπό να καλύψει την ετοιμότητα, τη μείωση του κινδύνου καταστροφών, την πρόληψη, τον μετριασμό, την αντίδραση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, τη βοήθεια κατά τη διάρκεια παρατεταμένων κρίσεων και την ανάκαμψη.

### 1.1. Η απειλή των χαμένων γενεών

Παρόλο που τα παιδιά αποτελούν το ένα τρίτο του παγκόσμιου πληθυσμού, αντιπροσωπεύουν πάνω από το ήμισυ του συνόλου των ατόμων που πλήττονται από ανθρωπιστικές κρίσεις. Ο αριθμός των κοριτσιών και αγοριών που βιώνουν αυτές τις κρίσεις αντιστοιχεί στο ήμισυ των **παιδιών εκτός εκπαιδευτικού συστήματος** παγκοσμίως, και εμφανίζει αυξητικές τάσεις<sup>15</sup>. Η Συρία, το Ιράκ, η Υεμένη, τα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη, το Αφγανιστάν, το Νότιο Σουδάν, η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό συγκαταλέγονται μεταξύ των περίπου 35 χωρών που πλήττονται από κρίσεις, όπου διακόπτεται η εκπαίδευση σχεδόν 75 εκατομμυρίων παιδιών σχολικής ηλικίας (3-18 ετών)<sup>16</sup>. Ο κίνδυνος είναι σημαντικά υψηλότερος για τα εκτοπισμένα άτομα. Η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων

<sup>13</sup> Υλοποίηση των δεσμεύσεων της ΕΕ που περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση με τίτλο «Ζώντας με αξιοπρέπεια: από την εξάρτηση στην αυτονομία» (COM(2016) 234) και στη νέα ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη, ΕΕ C 210 της 30.6.2017, σ. 1-24.

<sup>14</sup> Σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης (ΕΕ C 398 της 22.12.2012, σ. 1-5: Η τυπική μάθηση συντελείται σε ένα οργανωμένο και δομημένο περιβάλλον, το οποίο είναι ειδικά αφιερωμένο στη μάθηση και, κατά κανόνα, οδηγεί στη χορήγηση τίτλου, συνήθως με τη μορφή πιστοποιητικού ή διπλώματος. Η μη τυπική μάθηση λαμβάνει χώρα μέσω προγραμματισμένων δραστηριοτήτων, οι οποίες περιλαμβάνουν κάποιο είδος μαθησιακής υποστήριξης, μπορεί δε να περιλαμβάνει προγράμματα απόκτησης επαγγελματικών δεξιοτήτων, αλφαριθμητισμού ενηλίκων και βασικής εκπαίδευσης για όσους εγκαταλείπουν πρόωγα το σχολείο.

<sup>15</sup> World Bank Group (2017) World Development Report: Learning to Realise Education's Promise (Έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας για την παγκόσμια ανάπτυξη το 2017: μαθαίνουμε για να κάνουμε πραγματικότητα την υπόσχεση της εκπαίδευσης). Τα παιδιά που ζουν στα πλέον ασταθή περιβάλλοντα αποτελούν περίπου το 20 τοις εκατό του παγκόσμιου πληθυσμού ηλικίας πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά αποτελούν περίπου το 50 τοις εκατό των παιδιών που δεν πηγαίνουν σχολείο, ποσοστό που υποδηλώνει αύξηση σε σύγκριση με το 42 τοις εκατό το 2008.

<sup>16</sup> Overseas Development Institute (2016) "A common platform for education in emergencies and protracted crises: Evidence paper." (Ινστιτούτο Υπερπόντιας Ανάπτυξης) (2016) «Κοινή πλατφόρμα για την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων: Έγγραφο τεκμηρίωσης.» ODI, Λονδίνο

Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) εκτιμά ότι πάνω από 60 εκατομμύρια άνθρωποι είναι σήμερα εκτοπισμένοι (ο υψηλότερος αριθμός μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο), ενώ η μέση διάρκεια της εκτόπισης υπερβαίνει συχνά τα 20 έτη<sup>17</sup>. Μόλις λίγα περισσότερα από τα μισά παιδιά-πρόσφυγες σχολικής ηλικίας φοιτούν στο δημοτικό σχολείο, ενώ για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση το αντίστοιχο ποσοστό είναι χαμηλότερο από το 25 % της αντίστοιχης ηλικιακής ομάδας, για την δε τριτοβάθμια εκπαίδευση ανέρχεται σε μόλις 1 τοις εκατό. Τα κορίτσια βρίσκονται σε ακόμη πιο μειονεκτική θέση, αφού έχουν 2,5 φορές περισσότερες πιθανότητες να διακόψουν τη σχολική φοίτηση στις πληγείσες χώρες<sup>18</sup>.

Το μέλλον εκατομμυρίων παιδιών και νέων απειλείται από την αύξηση της **βίας στο εκπαιδευτικό περιβάλλον**<sup>19</sup>, συμπεριλαμβανομένων επιθέσεων σε σχολεία και πανεπιστήμια, όπως π.χ. απαγωγές σπουδαστών, στρατιωτική χρήση των σχολείων, παρουσία ναρκών κατά προσωπικού, μη εκραγέντες εκρηκτικοί μηχανισμοί και κατάλοιπα πολέμου γύρω από τα σχολεία και καταστροφή των σχολικών κτιρίων. Είναι πιθανό οι αρχές να χρησιμοποιήσουν την εκπαίδευση με δόλιο τρόπο για να ενθαρρύνουν το μίσος και τη μισαλλοδοξία, να εντείνουν την ανισότητα και την καταπίεση και να στρατολογήσουν ευάλωτα παιδιά για να συμμετάσχουν σε πράξεις βίας<sup>20</sup>. Οι ανισότητες στην παροχή εκπαίδευσης μπορεί να δημιουργήσουν αίσθημα αδικίας και να θέσουν σε ακόμη πιο μειονεκτική θέση περιθωριοποιημένες ομάδες, γεγονός το οποίο μπορεί τελικά να πυροδοτήσει συγκρούσεις<sup>21</sup>.

Τα παιδιά και οι νέοι που δεν πηγαίνουν σχολείο **είναι εκτεθειμένοι σε αυξημένους κινδύνους** σεξουαλικής και έμφυλης βίας, βίαιου εξτρεισμού, καταναγκαστικού γάμου, πρόωρης εγκυμοσύνης, παιδικής εργασίας και καταναγκαστικής στρατολόγησης<sup>22</sup>. Οι ανθεκτικές, βίαιες και συχνά παρατεταμένες συγκρούσεις, οι αναγκαστικές εκτοπίσεις, οι ανισότητες, καθώς και οι περιορισμένες οικονομικές ευκαιρίες και η περιορισμένη πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες κάνουν τα άτομα ακόμη πιο ευάλωτα σε αυτούς τους κινδύνους. Οι επιπτώσεις των κρίσεων όσον αφορά την πρόσβαση στην εκπαίδευση, όπως το κλείσιμο των σχολείων ή η στρατιωτική παρουσία στα σχολεία, μπορεί να παρακινήσουν τα άτομα να μετακινηθούν προς αναζήτηση ασφαλέστερου περιβάλλοντος, πολύ συχνά θέτοντας σε κίνδυνο την ίδια τη ζωή τους.

Οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων αποδυναμώνουν περαιτέρω τα εκπαιδευτικά συστήματα που πάσχουν ήδη από έλλειψη πόρων, υπονομεύοντας τα **μαθησιακά αποτελέσματα και τις δυνατότητες μάθησης των παιδιών και των νέων**. Οι συχνές διακοπές της σχολικής φοίτησης και η ψυχοκοινωνική βλάβη που προκαλούν τα τραυματικά γεγονότα εμποδίζουν τη μάθηση, επιδεινώνονται δε από την έλλειψη εκπαιδευτικών και τις υπερπλήρεις αίθουσες διδασκαλίας.

<sup>17</sup> UNHCR Global Trends: Forced Displacement in 2016 (Παγκόσμιες τάσεις το 2016: Αναγκαστικές εκτοπίσεις)

<sup>18</sup> UNICEF (2017) Education Uprooted: For every migrant, refugee and displaced child, education (Εκπαίδευση για τους ξεριζωμένους: εκπαίδευση για κάθε παιδί μετανάστη, κάθε παιδί πρόσφυγα και κάθε εκτοπισμένο παιδί).

<sup>19</sup> Global Coalition to Protect Education from Attack (Παγκόσμια συμμαχία για την προστασία της εκπαίδευσης από επιθέσεις). Education Under Attack Report 2018 (Εκθεση του 2018 σχετικά με τις επιθέσεις κατά της εκπαίδευσης).

<sup>20</sup> Burde et al (2015) What works to promote children's educational access, quality of learning and wellbeing in crisis-affected contexts (Πώς θα προωθήσουμε την πρόσβαση των παιδιών στην εκπαίδευση, την ποιότητα της μάθησης και την ευημερία σε περιβάλλοντα που έχουν πληγεί από κρίσεις).

<sup>21</sup> UNESCO (2011) Education for All Global Monitoring Report, The hidden crisis: Armed conflict and education (Παγκόσμια έκθεση παρακολούθησης σχετικά με την «Εκπαίδευση για Όλους, Η λανθάνουσα κρίση: Ένοπλες συγκρούσεις και εκπαίδευση»)

<sup>22</sup> Nicolai et al (2015) Education in emergencies and protracted crises towards a strengthened response: Background paper for the Oslo Summit on education for development (Εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων. Προς μια ενισχυμένη αντίδραση: Έγγραφο εργασίας για τη σύνοδο κορυφής του Όσλο σχετικά με την εκπαίδευση για την ανάπτυξη).



## 1.2. Ενίσχυση της εξωτερικής δράσης της ΕΕ

Για την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, και σύμφωνα με το θεματολόγιο για την εκπαίδευση με ορίζοντα το 2030, η ΕΕ θα επικεντρωθεί σε τέσσερις στρατηγικούς τομείς προτεραιότητας:

1. Ενίσχυση των συστημάτων και εταιρικών σχέσεων για μια γρήγορη, αποτελεσματική, αποδοτική και καινοτόμο παρέμβαση στον τομέα της εκπαίδευσης·
2. Προώθηση της πρόσβασης, της ένταξης και της ισοτιμίας·
3. Προάσπιση της εκπαίδευσης ως φορέα ειρήνης και μέσου προστασίας·
4. Ενίσχυση της ποιοτικής εκπαίδευσης για καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα.

Προκειμένου να σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά αυτές τις προτεραιότητες, η Επιτροπή θα βελτιώσει τις μεθόδους εργασίας όσον αφορά τον συντονισμό, την παγκόσμια πρωτοπορία και τη χρηματοδότηση.

Θα προωθηθεί στους κόλπους της Επιτροπής ο κοινός και συντονισμένος προγραμματισμός και σχεδιασμός, με τα κράτη μέλη της ΕΕ και με άλλους χορηγούς και εταίρους, με στόχο τον ισορροπημένο συνδυασμό των βραχυπρόθεσμων, μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων παρεμβάσεων. Η ΕΕ θα χρησιμοποιήσει τον ρόλο, την εμπέλεια και τα μέσα που διαθέτει σε παγκόσμιο επίπεδο για να στρέψει τη παγκόσμια προσοχή στις μη καλυπτόμενες ανάγκες και στις ελλείψεις χρηματοδότησης, και για να ενισχύσει την ικανότητα συντονισμού και επιχειρησιακής αντίδρασης.

Κατά την τελευταία τριετία, η αύξηση της ανθρωπιστικής χρηματοδότησης της ΕΕ υπέρ της εκπαίδευσης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης οφείλεται στην ενίσχυση των πολιτικών προσπαθειών, με γνώμονα το εύρος των αναγκών. Η χρηματοδότηση αυτή θα πρέπει να διατηρηθεί προκειμένου να καταστεί δυνατή η συνέχιση των στρατηγικών προτεραιοτήτων της ΕΕ, και, εν τέλει, να φθάσει τα εκατομμύρια παιδιά και νέους που κινδυνεύουν να καταστούν χαμένες γενιές.

- Από το 2019 η Επιτροπή θα προσπαθεί να διαθέτει το 10 τοις εκατό της ανθρωπιστικής της βοήθειας για την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων<sup>23</sup>.
- Η Επιτροπή θα στηρίζει τη συντονισμένη σε παγκόσμιο επίπεδο, έγκαιρη, προβλέψιμη και ευέλικτη χρηματοδότηση για την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων.

## 2. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΚΤΑΚΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΕΤΑΜΕΝΩΝ ΚΡΙΣΕΩΝ

### 2.1. Ενίσχυση συστημάτων και εταιρικών σχέσεων για γρήγορη, αποδοτική, αποτελεσματική και καινοτόμο αντίδραση στον τομέα της εκπαίδευσης

Με σκοπό να διασφαλιστούν η διαθεσιμότητα, η προβλεψιμότητα και η διαφάνεια της χρηματοδότησης της εκπαίδευσης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων, και σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της Παγκόσμιας Ανθρωπιστικής Διάσκεψης Κορυφής του 2016<sup>24</sup>, οι δράσεις της ΕΕ θα βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων στο

<sup>23</sup> Πέραν του επιπέδου που παρουσιάζεται στις συστάσεις της Διεθνούς Επιτροπής για τη χρηματοδότηση των παγκόσμιων εκπαιδευτικών ευκαιριών (έκθεση σχετικά με τη γενιά της μάθησης, 2016).

<sup>24</sup> Η πρωτοβουλία «Grand Bargain» (Μεγάλη Συμφωνία), η οποία δρομολογήθηκε στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ανθρωπιστικής Διάσκεψης Κορυφής το 2016, περιλαμβάνει σειρά αλλαγών στις εργασιακές πρακτικές των χορηγών και των οργανισμών παροχής βοήθειας, μεταξύ των οποίων ενίσχυση των προγραμμάτων

πλαίσιο της σχέσης μεταξύ ανθρωπιστικής βοήθειας και ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα υιοθετήσει, μεταξύ άλλων μέτρων, κοινές βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες προοπτικές, ισχυρότερους μηχανισμούς συντονισμού, κοινές αναλύσεις, κοινή εποπτεία των δράσεων, καθώς και επιμερισμένη συμβολή στην υποβολή εκθέσεων. Εξ αυτών θα προκύψει ένας συγκυριακά συναφής συνδυασμός προβλέψιμων, πολυετών και βραχυπρόθεσμων/μεσοπρόθεσμων μέσων χρηματοδότησης.

Η Επιτροπή θα ενισχύσει και θα εξορθολογίσει τις δράσεις της όσον αφορά την παροχή εκπαίδευσης την οποία θεωρεί παγκόσμιο δημόσιο αγαθό, μέσω πολυμερούς χρηματοδότησης, τεχνικής βοήθειας, παγκόσμιων συσκέψεων, συμμετοχής σε συμβουλευτικά όργανα, καθώς και άλλων ευκαιριών εξωτερικής δράσης.

Η Επιτροπή θα υιοθετήσει στοχευμένη προσέγγιση με στόχο την ενίσχυση των εκπαιδευτικών συστημάτων, αξιοποιώντας τον ρόλο της στον πολιτικό διάλογο και τη διμερή στήριξη προς τον σκοπό αυτό. Εφόσον είναι δυνατό και κρίνεται σκόπιμο, η ενωσιακή χρηματοδότηση θα στηρίζει κυβερνητικά προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που υποδέχονται πρόσφυγες<sup>25</sup>, ως πρωτίστως υπεύθυνων να εξασφαλίζουν το δικαίωμα στην εκπαίδευση. Σε περίπτωση που η άμεση στήριξη σε κυβερνήσεις δεν είναι δυνατή ούτε κρίνεται σκόπιμη, η ενίσχυση των συστημάτων θα κατευθύνεται προς τους πλέον κατάλληλους διαθέσιμους εκπαιδευτικούς φορείς<sup>26</sup>.

Προκειμένου να διευκολυνθεί η ιεράρχηση της βοήθειας της ΕΕ βάσει των αναγκών, σε συνάρτηση με τις προτεραιότητες των εθνικών αρχών, η Επιτροπή θα συμπεριλάβει τις εκπαιδευτικές ανάγκες που σχετίζονται με καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων στη στήριξη για τον σχεδιασμό στον τομέα της εκπαίδευσης. Η ενωσιακή χρηματοδότηση θα βασίζεται σε στέρεες εκτιμήσεις των αναγκών, μεταξύ άλλων από τα Υπουργεία Παιδείας, τους οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, μη κυβερνητικές οργανώσεις, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, φορείς του ιδιωτικού τομέα και άλλους αρμόδιους φορείς.

Οι φορείς σε όλα τα επίπεδα θα λάβουν στήριξη για να βελτιώσουν τη συλλογή, τη διαχείριση και την ανάλυση των δεδομένων, μεταξύ άλλων και εκείνων που αφορούν τη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης και τα μαθησιακά αποτελέσματα. Στήριξη θα λάβουν επίσης δράσεις που προβάλλουν τις βέλτιστες πρακτικές και αποτελεσματικούς και καινοτόμους τρόπους για την ανταλλαγή και διαχείριση των πληροφοριών. Προτεραιότητα θα δοθεί στην ανάπτυξη ικανοτήτων για όλους τους φορείς του τομέα και σε όλα τα επίπεδα, κατά περίπτωση, σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα.

Παρόλο που η ΕΕ είναι προσηλωμένη στις υπηρεσίες δημόσιας εκπαίδευσης<sup>27</sup>, ο ιδιωτικός τομέας και οι φορείς της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να παράσχουν προστιθέμενη αξία στη στήριξη των εν λόγω υπηρεσιών. Η Επιτροπή θα αρχίσει διάλογο με τον ιδιωτικό τομέα για τον προσδιορισμό και την ανάπτυξη καινοτόμων προσεγγίσεων και τη σύνδεση των

---

χρηματικής βοήθειας, αύξηση της χρηματοδότησης για τους εθνικούς και τοπικούς δικαιούχους και περιορισμός της γραφειοκρατίας μέσω εναρμονισμένων απαιτήσεων υποβολής εκθέσεων.

<sup>25</sup> Το πεδίο εφαρμογής της παρούσας ανακοίνωσης περιορίζεται σε δράσεις εκτός της ΕΕ.

<sup>26</sup> Στις ενισχυόμενες περιοχές που δεν βρίσκονται υπό κυβερνητικό έλεγχο, οι τοπικές αρχές ή οι πάροχοι υπηρεσιών που τις αντικαθιστούν, τα συστήματα συντονισμού της ανθρωπιστικής και της αναπτυξιακής βοήθειας, κτλ. μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελούν μέρος του προς ενίσχυση συστήματος. Εναλλακτικές λύσεις μπορεί να αναζητηθούν σε περιπτώσεις που η κυβέρνηση ευθύνεται για επιθέσεις κατά μαθητών ή για άρνηση εκπαιδευτικών δικαιωμάτων σε περιθωριοποιημένες ομάδες.

<sup>27</sup> COM(2016) 234 Οι δεσμεύσεις για την εκπαίδευση εστιάζονται στα εξής: συντονισμός και προσέγγιση βάσει του συσχετισμού μεταξύ της ανθρωπιστικής βοήθειας και της ανάπτυξης· ο δυνητικός ρόλος των εκτοπισμένων εκπαιδευτικών· στήριξη της εύρυθμης λειτουργίας των υπηρεσιών δημόσιας εκπαίδευσης· αξιοποίηση των τεχνολογικών εξελίξεων και διευκόλυνση της πρόσβασης των εκτοπισμένων σπουδαστών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων με τις κοινωνικές ανάγκες και τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας. Απαιτούνται βελτιωμένες συμπράξεις και μηχανισμοί συντονισμού με άλλους συναφείς τομείς, όπως η υγεία, τα μέσα διαβίωσης, η προστασία και η διατροφή, ώστε να καταστεί δυνατή η ολοκληρωμένη και ολιστική αντιμετώπιση των αναγκών των παιδιών σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων.

*Παραδείγματα ορθής πρακτικής:*

Στον Λίβανο, η ΕΕ στηρίζει τη στρατηγική του Υπουργείου Παιδείας και Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης «Εκπαίδευση για όλα τα παιδιά» προκειμένου να διευκολυνθεί η ένταξη των Σύριων προσφύγων στο εθνικό σύστημα. Η στήριξη της ΕΕ συντονίζεται μέσω κοινού ανθρωπιστικού-αναπτυξιακού πλαισίου σε εθνικό επίπεδο, με στόχο την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ της διμερούς βοήθειας και της στήριξης που παρέχεται μέσω του Περιφερειακού Καταπιστευματικού Ταμείου της ΕΕ για την αντιμετώπιση της συριακής κρίσης, αφενός, και της ανθρωπιστικής βοήθειας, αφετέρου. Η υλοποίηση υποστηρίζεται από τους οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών και μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Η ΕΕ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στο φόρουμ «Διάλογος για την εκπαίδευση», που δρομολογήθηκε στο πλαίσιο του Ταμείου «Η εκπαίδευση δεν μπορεί να περιμένει», στο οποίο συμμετέχουν ανθρωπιστικοί και αναπτυξιακοί φορείς που έχουν δεσμευτεί να στηρίζουν την εκπαίδευση εντός της Συρίας. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίστηκαν η επιμερισμένη εποπτεία του προγραμματισμού, κοινές αναλύσεις και καλύτερος συντονισμός.

Η ΕΕ στήριξε πρόσφατες προσπάθειες για την εφαρμογή του πλαισίου ολοκληρωμένης αντιμετώπισης του προσφυγικού σε περιφερειακό επίπεδο, μεταξύ άλλων και μέσω της υπουργικής διάσκεψης για την Εκπαίδευση των Προσφύγων, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Τζιμπουτί τον Δεκέμβριο του 2017, υπό την αιγίδα της Διακυβερνητικής Αρχής για την Ανάπτυξη της περιφέρειας και της κυβέρνησης του Τζιμπουτί. Οι δεσμεύσεις που ανελήφθησαν στο πλαίσιο της διακήρυξης και του προγράμματος δράσης περιλαμβάνουν την ένταξη των προσφύγων στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα, την ανάπτυξη ελάχιστων προτύπων και στόχων, και την ανάπτυξη περιφερειακού μηχανισμού για την αναγνώριση των προσόντων.

Το 2015 οι σεισμοί στο Νεπάλ κατέστρεψαν 35 000 αίθουσες διδασκαλίας και στέρησαν περίπου ένα εκατομμύριο παιδιά από τη δυνατότητα σχολικής φοίτησης. Η ΕΕ εργάστηκε, σε συνεργασία με την κυβέρνηση και με άλλους εταίρους, για την εξασφάλιση προσωρινών κέντρων μάθησης και βασικού εξοπλισμού, ώστε να καταστεί δυνατή η όσο το δυνατόν ταχύτερη επιστροφή των παιδιών στο σχολείο. Η ΕΕ στηρίζει το αναπτυξιακό σχέδιο του σχολικού τομέα του Νεπάλ με στόχο την καλύτερη ανοικοδόμηση στις πληγείσες από τον σεισμό περιοχές, άνοιγμα προς τους περιθωριοποιημένους πληθυσμούς, ενίσχυση του σχεδιασμού και των ικανοτήτων διαχείρισης σε όλα τα επίπεδα, και διασφάλιση καλύτερης ποιότητας διδασκαλίας και μάθησης.

*Βασικές δράσεις για τη βελτίωση της διακυβέρνησης, της λογοδοσίας και της χρηματοδότησης:*

- Στήριξη της ενίσχυσης του συντονισμού, της διαφάνειας και της λογοδοσίας όσον αφορά τη χρηματοδότηση σε ενωσιακό και παγκόσμιο επίπεδο, π.χ. με την υποστήριξη βελτιώσεων στο πρότυπο που εκπόνησε η πρωτοβουλία για τη διαφάνεια της διεθνούς βοήθειας όσον αφορά τη διάδοση πληροφοριών σχετικά με την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων.
- Προώθηση ισχυρότερων συμπράξεων συνεργασίας, μεταξύ άλλων σε παγκόσμιο επίπεδο, όπως η χρηματοδότηση πολυμερών δράσεων στον τομέα της εκπαίδευσης που δημιουργούν προστιθέμενη αξία και καλύτερα αποτελέσματα μέσω της εμπειρογνώσιας

και των εμπειριών όλων των εταίρων, ιδίως των οργανισμών των Ηνωμένων Εθνών και του ιδιωτικού τομέα·

- Σε συνεργασία με τις εθνικές αρχές, επένδυση σε καινοτόμους προσεγγίσεις για τη διαχείριση των δεδομένων, τη διαφάνεια και την υποβολή εκθέσεων, μεταξύ άλλων μέσω της παρακολούθησης των διδασκόντων και των παιδιών που δεν φοιτούν στο σχολείο, με σκοπό να διευκολυνθεί η συνέχιση της εκπαίδευσης και να αναγνωριστούν τα αποτελέσματα·
- Υποστήριξη της ανάπτυξης ικανοτήτων των εκπαιδευτικών φορέων σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων, όπως τα συντονιστικά όργανα, οι φορείς που αναλαμβάνουν να επέμβουν και οι κυβερνήσεις, με έμφαση στην κοινωνία των πολιτών και τους τοπικούς φορείς, μέσω νέων και καθιερωμένων πρωτοβουλιών για την ανάπτυξη ικανοτήτων, όπως τα μαθήματα της παγκόσμιας ομάδας για την εκπαίδευση.

## 2.2. Προώθηση της πρόσβασης, της ένταξης και της ισότητας

Η ειρηνική συνύπαρξη, η διαπολιτισμική ευαισθησία, η επιτυχής ένταξη στο πλαίσιο των κοινοτήτων υποδοχής και η κοινωνική συνοχή αποτελούν σημαντικές λειτουργίες της εκπαίδευσης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων. Η ΕΕ θα στηρίξει την ένταξη των εκτοπισθέντων παιδιών και νέων στα εκπαιδευτικά συστήματα, παρέχοντας παράλληλα στήριξη στις κοινότητες υποδοχής και εφαρμόζοντας έτσι ενεργά τις δεσμεύσεις της νέας ευρωπαϊκής κοινής αντίληψης για την ανάπτυξη και της ανακοίνωσης «Ζώντας με αξιοπρέπεια»<sup>28</sup>.

Αναγνωρίζοντας τις ανάγκες και τους περιορισμούς της ενωσιακής στήριξης στο πλαίσιο αυτό, οι ενέργειες θα επικεντρωθούν σε εκείνους που έχουν τη *μεγαλύτερη ανάγκη βοήθειας*, όπως:

- Παιδιά και νέοι που δεν πηγαίνουν σχολείο ή αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο διακοπής της εκπαίδευσης·
- Βιαιώς εκτοπισθέντα παιδιά και νέοι (πρόσφυγες και εσωτερικά εκτοπισμένα άτομα) καθώς και οι κοινότητες υποδοχής τους·
- Ευάλωτες και μειονεκτούσες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των χωρισμένων από την οικογένειά τους και των ασυνόδευτων παιδιών και νέων, που βρίσκονται σε δυσπρόσιτες περιοχές, που ζουν με αναπηρίες ή με πρόσθετες ανάγκες, που συνδέονται με ένοπλες δυνάμεις και ομάδες (δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στην επανένταξη τους μέσω της εκπαίδευσης), και εκείνων που ανήκουν σε εθνογλωσσικές μειονότητες και στις φτωχότερες κοινωνικοοικονομικές ομάδες.

σε όλα τα επίπεδα απαιτείται προληπτική και ταχεία αντίδραση ώστε να ελαχιστοποιηθεί η διακοπή της εκπαίδευσης και να ενισχυθούν οι εκπαιδευτικές ευκαιρίες χωρίς αποκλεισμούς, σε περιβάλλον ασφάλειας και προστασίας. Κάθε εβδομάδα, μήνας και έτος εκτός σχολείου στη διάρκεια της «σχολικής ηλικίας» αποσυνδέει ακόμη περισσότερο τα παιδιά από την εκπαιδευτική πορεία τους και μειώνει την πιθανότητα επιστροφής τους στο σχολείο.

Δεδομένου ότι η μεγάλη πλειονότητα των βίαια εκτοπισμένων παιδιών και νέων φιλοξενούνται σε χώρες χαμηλού ή μεσαίου εισοδήματος<sup>29</sup>, η ευέλικτη βραχυπρόθεσμη στήριξη πρέπει να συμβαδίζει με προβλέψιμη μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση προκειμένου να ενισχυθούν η ανθεκτικότητα και η αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών συστημάτων. Τα εκπαιδευτικά συστήματα πρέπει να προσαρμοστούν προκειμένου να διαχειρίζονται την επαναλαμβανόμενη και παρατεταμένη εκτόπιση και να αντιμετωπίζουν τις ανάγκες των

<sup>28</sup> Η νέα Ευρωπαϊκή Κοινή Αντίληψη για την Ανάπτυξη ΕΕ C 210 της 30.6.2017 και COM(2016) 234 - Ζώντας με αξιοπρέπεια: από την εξάρτηση στην αυτονομία

<sup>29</sup> UNHCR Global Trends: Forced Displacement in 2016 (Παγκόσμιες τάσεις το 2016: Αναγκαστικές εκτοπίσεις)

βιαιώς εκτοπισθέντων πληθυσμών και των κοινοτήτων υποδοχής. Προς τούτο απαιτείται αντιμετώπιση των προβλημάτων των κοινοτήτων υποδοχής όσον αφορά τη διασφάλιση χωρίς αποκλεισμούς και ποιοτικής εκπαίδευσης, με βάση τη δέσμευση για επιμερισμό των ευθυνών με τις πληγείσες χώρες.

Οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων έχουν δυσανάλογες επιπτώσεις στην εκπαίδευση των γυναικών και των κοριτσιών. Μεταξύ των ειδικών κινδύνων που συνδέονται με το φύλο, τους οποίους αντιμετωπίζουν τα κορίτσια και τα αγόρια σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων, είναι ο πρόωρος και καταναγκαστικός γάμος, η πρόωρη εγκυμοσύνη, η παιδική εργασία, η στρατολόγηση σε ένοπλες ομάδες και η σεξουαλική και σεξιστική βία. Οι υπηρεσίες εκπαίδευσης θα πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των κοριτσιών και των αγοριών, μεριμνώντας π.χ. κατά προτεραιότητα, ώστε, κατά την αποκατάσταση των σχολείων, να προβλέπονται χωριστές τουαλέτες για κάθε φύλο, προκειμένου να εξαλειφθούν οι ανησυχίες μαθητών και γονέων όσον αφορά την ασφάλεια. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να υπογραμμίζει τη σημασία της ένταξης των ευάλωτων και μειονεκτουσών ομάδων. Ιδιαίτερη προσοχή - με έμφαση στις ανάγκες τους που σχετίζονται με το φύλο- θα πρέπει να δοθεί στους νέους εκείνους οι οποίοι συχνά «παραβλέπονται» και δεν λαμβάνουν στήριξη για εκπαίδευση επειδή αναλαμβάνουν αρμοδιότητες ενηλίκων.

#### *Παραδείγματα ορθής πρακτικής:*

Με την υποστήριξη της ΕΕ, το καινοτόμο έργο της υπό όρους μεταφοράς χρημάτων για την Εκπαίδευση στην Τουρκία έχει στηρίξει πάνω από 290 000 παιδιά σε ευάλωτες οικογένειες προσφύγων παρέχοντάς τους στήριξη για τακτική σχολική φοίτηση.

Η ΕΕ στήριξε την ανάπτυξη ταχείας αντίδρασης στις μετακινήσεις πληθυσμών στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό. Στο πλαίσιο αυτό παρέχονται ταχείες εκτιμήσεις των αναγκών προκειμένου να εξασφαλιστεί μια ολοκληρωμένη δέσμη βοήθειας σε πληθυσμούς που αντιμετωπίζουν καταστάσεις εκτοπισμού, νόσων ή φυσικών καταστροφών.

Η ΕΕ, μαζί με τα κράτη μέλη, είναι ο μεγαλύτερος χρηματοδότης της Υπηρεσίας Ανακούφισης και Έργων των Ηνωμένων Εθνών (UNRWA) που δραστηριοποιείται υπέρ των Παλαιστινίων προσφύγων. Η UNRWA στηρίζει πάνω από 513 000 παιδιά και νέους που παρακολουθούν σχεδόν 700 σχολεία στοιχειώδους, προπαρασκευαστικής και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης που λειτουργούν στη Λωρίδα της Γάζας, τη Δυτική Όχθη και σε ολόκληρη την περιοχή.

Όταν το 2014 ο ιός Έμπολα έπληξε τη Σιέρα Λεόνε, τα σχολεία παρέμειναν κλειστά επί εννέα μήνες. Η Παγκόσμια Σύμπραξη για την Εκπαίδευση, με την υποστήριξη της ΕΕ, συνέβαλε στην παροχή εναλλακτικής εκπαίδευσης μέσω της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου για να βλέπουν και να ακούνε τα παιδιά για όσο διάστημα βρίσκονταν εκτός σχολείου. Μόλις κατέστη δυνατή η επαναλειτουργία των σχολείων, η Σύμπραξη εξασφάλισε ασφαλή περιβάλλοντα μάθησης προβαίνοντας σε απολύμανση των σχολείων και παρέχοντας εγκαταστάσεις και εξοπλισμό για το πλύσιμο των χεριών.

#### *Βασικές δράσεις για τη βελτίωση της πρόσβασης, της ένταξης και της ισοτιμίας:*

- Στήριξη και προώθηση προληπτικών μηχανισμών και μηχανισμών ταχείας αντίδρασης, από τις ανθρωπιστικές οργανώσεις και τις κυβερνήσεις, που απευθύνονται σε παιδιά και νέους σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων, και **έχουν ως στόχο να τους επαναφέρουν σε τροχιά μάθησης εντός τριών μηνών**<sup>30</sup>.

<sup>30</sup> Ο στόχος αυτός συνάδει με τους φιλόδοξους στόχους της Διακήρυξης της Νέας Υόρκης, του 2017, για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες

- Στήριξη κατά προτεραιότητα στα παιδιά και τους νέους που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη βοήθειας λόγω καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων·
- Ενίσχυση, κατά περίπτωση, της ικανότητας των βασικών φορέων στα εκπαιδευτικά συστήματα, ιδίως των Υπουργείων Παιδείας, που θα τους βοηθήσει να προετοιμάσουν και να προσαρμόσουν τα εκπαιδευτικά συστήματα όσον αφορά τη διαχείριση επαναλαμβανόμενων και παρατεταμένων εκτοπίσεων·
- Υποστήριξη των ειδικών αναγκών των παιδιών και των νέων, ιδίως όσον αφορά την εκπαίδευση και την προστασία, με ιδιαίτερη έμφαση στην εκπαίδευση των κοριτσιών και των νεαρών γυναικών, σύμφωνα με το σχέδιο δράσης για την ισότητα των φύλων 2016-2020<sup>31</sup>.

### 2.3. Προάσπιση της εκπαίδευσης για την ειρήνη και την προστασία

Η εκπαίδευση αποτελεί ισχυρό εργαλείο για τον κοινωνικό μετασχηματισμό, τη βελτίωση της ισότητας, την ευημερία και την οικοδόμηση της ειρήνης. Ωστόσο, η πενιχρή, καταχρηστική ή χειριστική διαχείριση της εκπαίδευσης μπορεί να προκαλέσει συγκρούσεις μέσω της καταπίεσης, ανισότητα ευκαιριών και αποτελεσμάτων, ή προώθηση του μίσους και της βίας. Η ΕΕ θα προωθήσει την εκπαίδευση που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση της σύγκρουσης<sup>32</sup> και θα στηρίζει τεκμηριωμένες εκπαιδευτικές πολιτικές οι οποίες προωθούν την ισότητα και προστατεύουν τα παιδιά και τους εφήβους από κάθε είδους στιγματισμό από άλλους, από πρακτικές που προωθούν το μίσος, πράξεις βίαιου εξτρεμισμού και στρατολόγηση σε ένοπλες ομάδες.

Η δημιουργία ασφαλούς, προστατευτικού και ποιοτικού μαθησιακού περιβάλλοντος είναι καίριας σημασίας για την προσέγγιση της Επιτροπής. Απαιτούνται ορθές πρακτικές για την προστασία των παιδιών και των νέων, βάσει της αρχής του «μη βλάπτειν». Από τη στιγμή που οι θεσμικές και κοινωνικές διασφαλίσεις καταρρέουν συχνά σε περιόδους κρίσεων, χρειάζονται συστήματα προστασίας των παιδιών κατά την προετοιμασία, τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των δράσεων, καθώς και κατά τα ενδιάμεσα στάδια. Η Επιτροπή αναγνωρίζει και υποστηρίζει τον κεντρικό ρόλο των γονέων και των ατόμων που παρέχουν φροντίδα όσον αφορά την εκπαίδευση και την προστασία των παιδιών, καθώς και τον ευρύτερο ρόλο των κοινοτήτων σε αμφότερα.

Η προστασία, η οποία προσλαμβάνει ιδιαίτερη σημασία σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων, θα πρέπει να τεθεί στο επίκεντρο των εκπαιδευτικών συστημάτων σε όλα τα επίπεδα, με έμφαση στις μη βίαιες σχολικές πολιτικές, διαδικασίες και πρακτικές, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης της σεξουαλικής και έμφυλης βίας. Θα στηριχθούν δράσεις για την ενίσχυση των εκτιμήσεων και του σχεδιασμού των αναγκών προστασίας των παιδιών, επιπλέον των καινοτόμων παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση των διαπιστωμένων αναγκών.

Για να εξασφαλιστούν ανθεκτικότερα εκπαιδευτικά συστήματα, η βοήθεια της ΕΕ θα επεκταθεί πέραν της στήριξης των υποδομών για την ενίσχυση της αντοχής τους στις καταστροφές<sup>33</sup>, στη χορήγηση στήριξης για μείωση των κινδύνων καταστροφών και σχεδιασμό της εκπαίδευσης λαμβανομένων υπόψη ενδεχόμενων κρίσεων. Οι υποδομές στον τομέα της εκπαίδευσης θα πρέπει να είναι δομικά ασφαλείς και να συμβάλλουν στην ασφαλή και χωρίς αποκλεισμούς μάθηση. Η στήριξη των υποδομών σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων θα περιλαμβάνει ένα φάσμα επιλογών, σύμφωνα με τα πρότυπα που

<sup>31</sup> Σχέδιο δράσης για την ισότητα των φύλων 2016-2020, Συμπεράσματα του Συμβουλίου (26 Οκτωβρίου 2015), 13201/15

<sup>32</sup> Διυπηρεσιακό δίκτυο για την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Επεξηγηματικό σημείωμα για την Εκπαίδευση που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση της σύγκρουσης. 2013.

<sup>33</sup> COM (2014) 216 «Το μετά το 2015 πλαίσιο δράσης του Hyogo: διαχείριση επικινδυνότητας για να επιτευχθεί η ανθεκτικότητα

έχουν συμφωνηθεί σε εθνικό επίπεδο, όπως προσωρινοί χώροι διδασκαλίας, αποκατάσταση κατεστραμμένων σχολείων και κατασκευή νέων σχολικών εγκαταστάσεων.

Η εκπαίδευση αποτελεί βασική συνιστώσα της προσέγγισης της Επιτροπής σε θέματα ανθεκτικότητας<sup>34</sup>, διότι συμβάλλει στην οικοδόμηση ανθεκτικότητας σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο. Η εκπαίδευση αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της ατομικής ανθεκτικότητας, διασφαλίζοντας την ευημερία των νέων γενεών, παρέχοντας προστασία, και προάγοντας την κοινωνική και συναισθηματική ευημερία και γνωστική ανάπτυξη των ατόμων που πλήττονται από καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων. Η βοήθεια της ΕΕ θα προωθήσει την παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης, όπως η στήριξη σε διδάσκοντες και άλλους παρόχους φροντίδας, και θα κατευθύνει τα παιδιά και τους νέους που χρειάζονται εξειδικευμένες υπηρεσίες προς φορείς παραπομπής και απόκρισης. Οι δράσεις αυτές θα πρέπει να ενσωματωθούν σε υφιστάμενους και εθνικούς μηχανισμούς παραπομπής και απόκρισης.

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι επιθέσεις κατά της εκπαίδευσης και να καταβληθούν προσπάθειες για την εξάλειψή τους, η Επιτροπή αναγνωρίζει και υποστηρίζει το έργο της Παγκόσμιας Συμμαχίας για την Προστασία της Εκπαίδευσης από επίθεση, και θα στηρίξει πρωτοβουλίες για την προώθηση και την εφαρμογή της Διακήρυξης για ασφαλή σχολεία<sup>35</sup>. Τα σχολεία θα πρέπει να είναι ασφαλή καταφύγια, βάσει της προστασίας που τους παρέχει το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο.

#### *Παραδείγματα ορθής πρακτικής:*

Η ΕΕ στηρίζει το έργο για «σχολεία ως ζώνες ειρήνης» της Λαϊκής Δημοκρατίας του Κονγκό. Στόχος του εγχειρήματος είναι να διασφαλίζεται η προστασία των κοριτσιών και των αγοριών στο σχολείο, να αποφεύγονται οι διαταραχές στην εκπαίδευση λόγω των ένοπλων συγκρούσεων, και κάθε παιδί να ευδοκίμει και εκπαιδεύεται σε περιβάλλον χωρίς παρεμβολές, βία και επιθέσεις.

Η ΕΕ στηρίζει το πρόγραμμα για καλύτερη μάθηση στην Παλαιστίνη<sup>36</sup> στόχος του οποίου είναι η παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης σε παιδιά που ταλαιπωρούνται από εφιάλτες λόγω των πράξεων βίας που έχουν υποστεί. Το πρόγραμμα συνδυάζει ομαδικές δραστηριότητες τις οποίες μπορούν να παρέχουν εκπαιδευτικοί και εξειδικευμένες υπηρεσίες, για τα παιδιά που χρειάζονται πρόσθετη στήριξη.

Προκειμένου να στηρίξει την εκπαίδευση των εκτοπισμένων παιδιών που επιστρέφουν στα χωριά τους στις Ομοσπονδιακά Διοικούμενες Φυλετικές Περιοχές του Πακιστάν (FATA), η ΕΕ έχει εργαστεί με τις τοπικές αρχές και άλλους οργανισμούς για μακροπρόθεσμη καλύτερη ανοικοδόμηση. Εξασφαλίστηκαν ασφαλείς, προστατευτικοί και φιλικόι χώροι μάθησης για 45 000 παιδιά. Οι νέοι επωφεληθήκαν από δραστηριότητες οικοδόμησης της ειρήνης,

<sup>34</sup> COM (2017) 21 και COM (2011) 637. Η ΕΕ δεσμεύεται να βελτιώσει τη στήριξη για την παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, ώστε να αποκτήσουν οι νέοι τις γνώσεις και τις δεξιότητες που χρειάζονται για να καταστούν ενεργά μέλη μιας εξελισσόμενης κοινωνίας. Η νέα ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη δεσμεύει την ΕΕ και τα κράτη μέλη της να εφαρμόσουν την προσέγγιση συσχετισμού της ανθρωπιστικής με την αναπτυξιακή βοήθεια, ενισχύοντας ενεργά την ανθεκτικότητα των προσώπων, των κοινοτήτων, της κοινωνίας και των κρατών. Η προσέγγιση αυτή συνδέεται με την πρόληψη και αντιμετώπιση των κρίσεων, τη μείωση των χρόνιων τρωτών σημείων και την ενίσχυση της αυτοανάπτυξης, και της ανθεκτικότητας της κοινωνίας και του κράτους.

<sup>35</sup> Η Διακήρυξη για ασφαλή σχολεία (2015) παρέχει στα κράτη τη δυνατότητα να εκφράσουν την ευρεία πολιτική υποστήριξή τους στους στόχους για την προστασία και τη συνέχιση της εκπαίδευσης κατά τις ένοπλες συγκρούσεις, και αποτελεί το μέσο που επιτρέπει στα κράτη να εγκρίνουν και να δεσμεύονται να εφαρμόσουν τις κατευθυντήριες γραμμές για την προστασία των σχολείων και των πανεπιστημίων από στρατιωτική χρήση κατά τη διάρκεια ένοπλων συγκρούσεων.

<sup>36</sup> Η ονομασία αυτή δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως αναγνώριση του Κράτους της Παλαιστίνης και δεν θίγει τις επιμέρους θέσεις των κρατών μελών σχετικά με το θέμα αυτό.

απέκτησαν επαγγελματικές δεξιότητες, και παρακολούθησαν προγράμματα μαθητείας. Οι δράσεις αυτές εντάσσονται στο δεκαετές εκπαιδευτικό σχέδιο της τοπικής αυτοδιοίκησης που εκπονήθηκε από την περιφερειακή διοίκηση, με την υποστήριξη της ΕΕ.

*Βασικές δράσεις για την υποστήριξη και ενίσχυση της εκπαίδευσης για ειρήνη και προστασία:*

- Προώθηση και εφαρμογή των αρχών και των κατευθυντήριων γραμμών για εκπαίδευση που λαμβάνει υπόψη τη διάσταση της σύγκρουσης, όπως η διασφάλιση διδασκαλίας που προωθεί τον σεβασμό της πολυμορφίας, την ανεκτικότητα και την ενεργό, υπεύθυνη συμμετοχή στα κοινά, μέσω της κατάρτισης των διδασκόντων, της ανάπτυξης προγραμμάτων σπουδών και της επαγγελματικής εξέλιξης των εκπαιδευτικών·
- Ενίσχυση των εκπαιδευτικών συστημάτων για ετοιμότητα και αντίδραση σε καταστροφές, όπως π.χ. μέσω του ολοκληρωμένου πλαισίου για τη σχολική ασφάλεια <sup>37</sup>.
- Στήριξη δράσεων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της βίας, συμπεριλαμβανομένης της συνδεδεμένης με το σχολείο σεξουαλικής και έμφυλης βίας, με την ενίσχυση πλαισίων για την προστασία των παιδιών·
- Στήριξη καινοτόμων προσεγγίσεων για τη βελτίωση της ατομικής ανθεκτικότητας των παιδιών και των νέων που πλήττονται από καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων, μεταξύ άλλων μέσω δράσεων που ενσωματώνουν την ψυχοκοινωνική υποστήριξη και παρεμβάσεις κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης·
- Υποστήριξη μέσω όλων των διαθέσιμων διαύλων που διαθέτει η ΕΕ του τερματισμού των επιθέσεων και ενεργός υποστήριξη πρωτοβουλιών και έργων που έχουν ως στόχο την προστασία της εκπαίδευσης από επιθέσεις·
- Στήριξη δράσεων που εκτείνονται πέραν των ορίων του σχολείου και προάγουν τη συμμετοχή της ευρύτερης κοινότητας και των ατόμων που παρέχουν φροντίδα στην εκπαίδευση και την προστασία σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων.

## **2.4. Ενίσχυση της ποιοτικής εκπαίδευσης για καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα**

Η βοήθεια της ΕΕ στην εκπαίδευση βασίζεται στην παραδοχή ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα πρέπει να είναι καλής ποιότητας, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα στα παιδιά και τους νέους να επιτύχουν στις σπουδές τους<sup>38</sup>. Οι δεσμεύσεις της ΕΕ στα σχετικά προγράμματα σπουδών, η παροχή κατάρτισης στους εκπαιδευτικούς και τους διευθυντές σχολείων, η εξασφάλιση του κατάλληλου διδακτικού υλικού και η εξασφάλιση κατάλληλων σχολικών υποδομών παραμένουν ζωτικής σημασίας όσον αφορά την παροχή βοήθειας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων<sup>39</sup>.

Σε περιπτώσεις κρίσεων, ιδίως στις χώρες με χαμηλό εισόδημα, υπάρχει συχνά έλλειψη εκπαιδευμένου, καταρτισμένου διδακτικού προσωπικού. Οι εκπαιδευτικοί δεν διαθέτουν ενδεχομένως τις γλωσσικές ή παιδαγωγικές δεξιότητες για να ανταποκριθούν στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων. Οι ίδιοι, όπως και άλλα μέλη του διδακτικού προσωπικού, ενδέχεται να έχουν βιώσει τραυματικές εμπειρίες και να χρειάζονται υποστήριξη. Οι εκτοπισθέντες εκπαιδευτικοί δεν διαθέτουν ενίοτε τα αναγκαία μέσα για να διδάξουν στην κοινότητα υποδοχής. Η ΕΕ θα στηρίξει τις πολιτικές και τις δράσεις που εξασφαλίζουν την τοποθέτηση καταρτισμένου διδακτικού προσωπικού.

<sup>37</sup> United Nations Office for Disaster Risk Reduction and Global Alliance for Disaster Risk Reduction and Resilience in the Education Sector (2017) Comprehensive School Safety Framework (Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και την Παγκόσμια Συμμαχία για τη μείωση των κινδύνων καταστροφών και την ανθεκτικότητα στον τομέα της εκπαίδευσης (2017), ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη σχολική ασφάλεια).

<sup>38</sup> COM(2002) 116 Ανακοίνωση της Επιτροπής για την εκπαίδευση και την κατάρτιση στο πλαίσιο της μείωσης της φτώχειας στις αναπτυσσόμενες χώρες

<sup>39</sup> Ο.π.

Θα υποστηρίξει τη λήψη ειδικών μέτρων, όπως είναι τα μέτρα στήριξης για την κάλυψη των κενών και την παραμονή των μαθητών στο σχολείο, ώστε να αντισταθμιστούν οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν ενδεχομένως οι εκπαιδευόμενοι κατά την ένταξή τους σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα. Απαιτείται κατάλληλα προσαρμοσμένη αντιμετώπιση για κάθε επίπεδο εκπαίδευσης, ανάλογα με την ηλικία, το φύλο και το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των μαθητών. Η εκπαίδευση μπορεί να περιλαμβάνει μη τυπική εκπαίδευση ή εναλλακτικές μορφές εκπαίδευσης· σε κάθε επίπεδο της εκπαίδευσης θα λαμβάνονται υπόψη οι εκάστοτε ανάγκες.

Η ένταξη των αναγκαστικά εκτοπισθέντων παιδιών και νέων στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα απαιτεί τη διατήρηση των ουσιαστικών δεσμών μεταξύ της γλώσσας, της ταυτότητας και της κουλτούρας. Η εμπειρογνώσια της ΕΕ στον τομέα των γλωσσικών πολιτικών, όπως, εκδηλώνεται σε ολόκληρη την ΕΕ, θα αξιοποιηθεί μέσω στρατηγικού διαλόγου και βοήθειας. Με τον τρόπο αυτό θα στηριχθεί η προώθηση τεκμηριωμένων, προοδευτικών γλωσσικών πολιτικών που σχετίζονται με τη χρήση της μητρικής και άλλων γλωσσών.

Λόγω της τάσης να παρατείνονται οι εκτοπίσεις όλο και περισσότερο, και της πιθανότητας να υφίστανται οι εκτοπισθέντες πληθυσμοί πολλαπλές μετακινήσεις, πρέπει να ενισχυθούν η κινητικότητα και η διαπίστευση μεταξύ των διαφόρων εκπαιδευτικών συστημάτων και εντός αυτών<sup>40</sup>. Η έλλειψη τεκμηρίωσης δεν θα πρέπει να αποτελεί εμπόδιο για την έγκαιρη πρόσβαση των εκτοπισμένων παιδιών και νέων στην εκπαίδευση μετά την άφιξή τους, ενώ θα πρέπει να θεσπιστούν πρωτόκολλα που θα διασφαλίζουν ότι το δικαίωμα στην εκπαίδευση έχει προτεραιότητα έναντι κάθε συστήματος διαπίστευσης. Ειδικότερα, δεν θα πρέπει να αποκλείεται η πρόσβαση στη βασική εκπαίδευση βάσει εξετάσεων<sup>41</sup>. Αντιθέτως, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται οι κατάλληλοι μηχανισμοί αξιολόγησης για τον προσδιορισμό του τρόπου βελτίωσης της πρόσβασης και της στήριξης, καθώς και την επικαιροποίηση της πολιτικής. Ομοίως, όλοι οι νέοι πρέπει να έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε εξετάσεις και απόκτησης της πιστοποίησης που είναι συνήθως η βάση για περαιτέρω ευκαιρίες εκπαίδευσης και απασχόλησης.

Η ΕΕ έχει δεσμευτεί για χωρίς αποκλεισμούς και ισότιμη ποιοτική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, και κατανοεί ότι οι θεμελιακής σημασίας δεξιότητες, όπως οι βασικές δεξιότητες ανάγνωσης, γραφής και αριθμητικής, αποτελούν βασικά δομικά στοιχεία για τη συνέχιση της εκπαίδευσης.<sup>42</sup>

Η ΕΕ αναγνωρίζει επίσης τη σημασία της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στο πλαίσιο της αγοράς εργασίας<sup>43</sup>. Η κατάρτιση για την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την εξεύρεση απασχόλησης σε περιόδους κρίσεων πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις οικονομικές και κοινωνικές πιέσεις που ασκούνται στους μαθητές, όπως η παιδική εργασία, η περιορισμένη κυκλοφορία και τα έμφυλα πρότυπα. Οι δεσμεύσεις της ΕΕ για την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την προώθηση της απασχολησιμότητας, της αξιοπρεπούς εργασίας και των μέσων βιοπορισμού, τονίζουν την ανάγκη εξασφάλισης ίσων ευκαιριών για τις νέες γυναίκες, καθώς και για τους νέους άνδρες και για άλλες μειονεκτούσες ομάδες.

---

<sup>40</sup> Πηγή έμπνευσης θα μπορούσε να αποτελέσει το σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών, στο οποίο η Επιτροπή έχει θέσει ως προτεραιότητα τη στήριξη για έγκαιρη αξιολόγηση, τεκμηρίωση, και αναγνώριση των δεξιοτήτων και των ακαδημαϊκών και επαγγελματικών προσόντων.

<sup>41</sup> Πρόκειται για κάθε δοκιμασία/εξέταση που έχει συνέπειες για τον συμμετέχοντα (εξετάσεις με μεγάλο διακύβευμα), όπως οι εισαγωγικές εξετάσεις.

<sup>42</sup> COM(2002) 116 Ανακοίνωση της Επιτροπής για την εκπαίδευση και την κατάρτιση στο πλαίσιο της μείωσης της φτώχειας στις αναπτυσσόμενες χώρες

<sup>43</sup> Ο.π.

Η ΕΕ θα συνεχίσει να στηρίζει ειδικές ερευνητικές και εκπαιδευτικές συμπράξεις ώστε να ενισχυθεί η βάση τεκμηρίωσης του τομέα. Σε αυτό το πλαίσιο, θα πρέπει να επιδιωχθούν συνέργειες με το πρόγραμμα πλαίσιο της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία με στόχο την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων της εκπαίδευσης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και καταστάσεις κρίσεων στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης της ΕΕ.

*Παραδείγματα ορθής πρακτικής:*

Στο Ιράκ, η ΕΕ στήριξε τη μεταρρύθμιση του συστήματος τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, με σκοπό να ενισχυθούν η ανταγωνιστικότητα και η σημασία του σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα.

Το 2018, η ΕΕ δρομολόγησε την πρωτοβουλία «Οικοδόμηση της ανθεκτικότητας: ευκαιρίες εκπαίδευσης σε ευάλωτα και πληττόμενα από κρίση περιβάλλοντα». Η πρωτοβουλία συνδυάζει έρευνα και πολυκρατικό προγραμματισμό σε επτά χώρες της Αφρικής με χρηματοδότηση περίπου 20 εκατ. EUR για μία τετραετία.

Στην Κένυα, η ΕΕ έχει υποστηρίξει προγράμματα κατάρτισης για τους σομαλούς πρόσφυγες τα οποία θα τους επιτρέψουν να γίνουν διαπιστευμένοι διδάσκαλοι στον προσφυγικό καταυλισμό Κακούμα. Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποίησαν την τεχνολογία των πληροφοριών για να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα κατάρτισης των εκπαιδευτικών μέσω της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

*Βασικές δράσεις για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης:*

- Στήριξη, αφενός, πρωτοβουλιών που επιτρέπουν την πιστοποίηση, την κινητικότητα, τη διαπίστευση, την αναγνώριση και τη μετάβαση των εκτοπισθέντων παιδιών και νέων μεταξύ εκπαιδευτικών συστημάτων, και, αφετέρου, δράσεων που διασφαλίζουν την είσοδο και την παραμονή των παιδιών στο σχολείο, μέσω διαφόρων οδών τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης·
- Προάσπιση και στήριξη της μεταρρύθμισης του εκπαιδευτικού συστήματος, ιδίως της μεταρρύθμισης του προγράμματος σπουδών, ώστε να προσαρμόζεται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων, όπως η διεύρυνση και ενίσχυση του εκπαιδευτικού ανθρώπινου δυναμικού για την κάλυψη των αναγκών των σπουδαστών σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων και η καθιέρωση προγραμμάτων ταχείας εκμάθησης για τα παιδιά που έχουν χάσει πολλά χρόνια σχολικής φοίτησης·
- Στήριξη δράσεων που αξιοποιούν την τεχνολογία πληροφοριών και ευνοούν το άνοιγμα των εκπαιδευτικών πόρων ώστε να επιτρέπουν την πρόσβαση στην ψηφιακή μάθηση και την εικονική ανταλλαγή, καθώς και σε άλλες καινοτομίες·
- Στήριξη της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε σχέση με τις δεξιότητες και τα μέσα διαβίωσης, δίνοντας έμφαση στις ειδικές ανάγκες των νέων γυναικών και ανδρών, με έμφαση στην πρακτική μάθηση και στα μέσα βιοπορισμού·
- Στήριξη μηχανισμών για την ανταλλαγή, την επικαιροποίηση και την εφαρμογή διεθνών προτύπων<sup>44</sup> που σχετίζονται με την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων.

### 3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η αυξανόμενη προσοχή που δίδεται τα τελευταία χρόνια στην εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και κρίσεων αντικατοπτρίζει την ανησυχητική και αυξανόμενη κλίμακα

<sup>44</sup> Όπως το Διυπηρεσιακό Δίκτυο για την Εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης «Ελάχιστα εκπαιδευτικά πρότυπα: ετοιμότητα, απόκριση, αποκατάσταση» 2010.

των αναγκών και των προκλήσεων που πρέπει να αντιμετωπιστούν. Η παρούσα ανακοίνωση παρέχει ένα ολιστικό και αποτελεσματικό πλαίσιο για τον τρόπο με τον οποίο μπορεί η ΕΕ να προωθήσει αυτό το πρόγραμμα και να βασιστεί στον ηγετικό της ρόλο σε αυτόν τον τομέα πολιτικής. Η φιλοδοξία αυτή ενισχύεται από το παράδειγμα των παιδιών και των νέων που υπερπηδούν τις αντιξοότητες για να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους.

Η Επιτροπή, με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ), καθώς και των αντιπροσωπειών της ΕΕ, θα εξασφαλίσει την ενεργό συμμετοχή των κρατών μελών, τρίτων χωρών, διεθνών οργανισμών και φορέων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα για την προώθηση και στήριξη της αποδοτικότερης και αποτελεσματικότερης συνεργασίας και συντονισμού για ταχύτερη, προβλέψιμη και βιώσιμη στήριξη για την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και παρατεταμένων κρίσεων. Στο πλαίσιο αυτό, οι υπηρεσίες της Επιτροπής και η ΕΥΕΔ θα προωθήσουν επίσης την εκπλήρωση των στόχων της νέας Ευρωπαϊκής Κοινής Αντίληψης για την Ανάπτυξη και της ανακοίνωσης «Ζώντας με αξιοπρέπεια». Καθοριστικός είναι, εν προκειμένω, ο ρόλος των κρατών μελών.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να λάβει υπόψη τις κατευθύνσεις πολιτικής που περιέχονται στην παρούσα ανακοίνωση και το Συμβούλιο να τις εγκρίνει, μέσω των συμπερασμάτων του Συμβουλίου.